Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1925 шера дени ◆ ЕРА, 18 НОЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 138 (6701). ◆ Мах 3 кап.

Ю. В. Андропов Ф. Кастроца вlашагlкхетар

16 ноябре КПСС ЦК Генеральни секретарь Ю. В. Андропов вlашагlкхийтар Куба Компарте Хьалхарча секретараца, Куба Республика Пачхьалкхан Советен Министрийн Советен Председателаца Ф. Кастро Русаца. Къамаьл деча дакъа лоцуш вара КПСС ЦК секретарь Б. Н. Руганова.

Ю. В. Андропова Ф. Кастрона баркалла аьлла кубински коммунисташна дерригачу кубински халкъана Л. И. Брежнев кхалхарца халахетарш кодам барах.

Вежарашха болчу шин парте куьйгалхошна дийцар вlашин цхьана леладу советско-кубински гlуллакхаш дlа хьо дегlадоладара деташ. [illegible] хьалхарчу ... проблемаш [illegible] Социалистически интернационализман принципийн тlара СССР-н Кубан [illegible] доттагlаллин [illegible] ...

Къамаьл деча вара КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. В. Шарапов.

(ТАСС).

КПСС ЦК ВIАШАГIКХЕТАР

16 ноябре КПСС ЦК Генеральни секретарь Ю. В. Андропов вlашагlкхийтар СФРЮ Президиума Председателаца П. Стамболичаца, СКЮ ЦК Президиума Председателаца М. Рибичичаца. Къамаьл деча дакъа лоьцуш КПСС ЦК секретарь К. В. Русакова, СКЮ ЦК члена, СФРЮ къуьна мехкашнарчи гlуллакхий союзни секретаре Л. Моисова.

СФРЮ Президиума, СКЮ ЦК Президиума, Югославе коммунистийн къахьегамхойн цlерагlа П. Стамболичен М. Рибичичен чlогlа халахеташ кодам бар Л. И. Брежнев кхалхарца.

Ю. В. Андропова Югославе куьйгалхошка [illegible] барина аьлла Л. И. Брежнев дагалаьцна сий дарах.

Шоашта хетар вlаши дийцар советско-югославски отношенеш а цхьайолча дуьнен халкъашта юкъерча актуальни проблемаш а хьаьхкайкадир СССР-я СФРЮ-я, КПСС-н СКЮ-н юкъера масси а оагlорахьара цхьана леладу гlуллакхаш дlахьо дегlадаладе кийча хилар.

Вlашагlкхетар чакхдаьлар безамена, доттагlлен хьале.

Вlашагlкхийттача бар СКЮ ЦК член, СССР-ра СФРЮ посол М. Друловича, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. В. Шарапови.

ДоттагIала къамаьл

16 ноябре КПСС ЦК Генеральни секретарь Ю. В. Андропов вlашагlкхийтар ФКП Генеральни секретарь Ж. Марше керте лаьттача Л. И. Брежнев дlаволлача дакъа лаьцача Французски Компарте делегацица. Вlашагlкхийттача дакъа лоацаш бар Политбюро член ФКП ЦК секретарь М. Гремец, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров.

КПСС Центральни Комитета цlерагlа Ю. В. Андропова Французски компартенен цун делегаценна советски коммунисташкара чlогlа баркал аьлар советски коммунисташка, дерригача советски халкъага во кхача рах кодам барахи КПСС ца вежарашха йолча солидарность уйла халарах.

Къамаьл деш оагlонаша баьхьдир 1980 шера январе КПСС-и ФКП-и делегацеш вlашагlкхийттача оттадаь ма хиллара шаьхе а парташ доттагlаллин солидарности чlогlые кийча йолча. Цар барт бир машар, [illegible] ... [illegible] ... дегlадаладе. Иштта хьахкайкадир шаьхе а оагlув ... отношенеш стабильна хилара ... фактор йола советско-французски отношенеш ... де гlерташ хилар.

Вlашагlкхетар чакхдаьлар [illegible] а партешна юкъе лаьттача доттагlлени цlенача дагарен хьале.

(ТАСС)

ТОЛАМ БАЬККХАБ

Лакха хьаькхамаш гойташ, хьинаре къахьегаш я Назрановски мехлесхоза коллективе. Карара шу дlадоладу [illegible] ... [illegible]

Х. ЦЕЧОЕВ,
Назрановски [illegible] инженер.

СССР ХЬАЯЬ 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

18 декабре — Коммунистически субботник

ДИКАЧА БАЛХАЦА ДЕЗДЕРГДА

Дика болх беш я «Грознефть» объединене производственни гlуллакхаш деча база коллектив. Карара шу дlадоладелча дена по план кхоачашьйи 101,4 процент, кхон баьб 18 эзар гаргга киловатт-сахьат электроэнергена. Вай республикерча я Гуржегlарча а мехкдаьттахошта 1670 сома маьха дика тоаль оборудовани, инструменташ дlахьийтай.

Укхаза чlоагlа раьза а болаш тlаьнцаб хьана лаьттача Московски предприятей болхлоша 18 декабре «цlе шоатта» чакхдаккха ьнна бола тlахьехар. Коммунистически къахьегама цlей дикача балхаца дезде араварга 200 совгlа сат. Царех 92 саг шоай массазарча моттигашка болх беш хурга. Цу дийнахьа цар тоаергъя, керда хьа а ергъя 4 эзар сома маьха оборудовани. Лостам бергда пехашка, бала коа. Гу дергда 8 тонн таша аьшк. Цу дийнахьа даьккха 400 сом дlадохьийтаргда цхьайттагlча пятилетка фонде.

Т. АЛЕКСЕЕВ

ЧIОАГIГIА КЪАХЬЕГАРГДА

[illegible]

А. КАЖМУРАДОВ.
Назрановски района «Путь Ильича» яхача [illegible] корреспондент.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАРГБА

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза къахьегамхой социалистически декхараш

КПСС XXVI съездем КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумен решенеш кхоачашъяра, мехка Кхачан программа чакхйоаккхача шоай даьла юкъедаьлара я СССР хьаьь 60 шу дизара доаl ма доагlара накъадахара я ях ноаржаь дикка тlехкхоачашъяьн укх шера итт бетта хьайбаш продукцен вииза́ри пачхьалкхенга йоахарен планаш декхараш Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза коллектив.

Доьлата толамаш ларде я луцаш, Шелковской района «Коминтерна яхача колхоза къахьегамхоша даьча кхайкаралла жоп а луш, совхоза хьайбаш леладераша хьайбаш lамгара доахача юкъа — 1982 шера 1 октябре дена 1983 шера 1 июлега кхаччалца — е социалистически декхараш тlаэц:

пачхьалкхенга шура йоахара укх шерара план 25 ноябрен дулла дозара план 1 декабрен кхоачашъе;

планагlа хила доагlараш 3200 долаш 1983 шу дlадолаш 400 хьайба хилийта;

общественни хьайбай продуктивность лакхъе, дlадахача lан юкъаце нийсйича шура 5 процента дула 6 процента дукхагlа дакха;

дlадахача lай деккачул дукхагlа пачхьалкхенга шура 8 процента дула 7 процента доха;

хьайбаш интенсивно кхабар вlаштlехьдаккха, цхьан бежана 600—650 грамм дозал дийнахьан буси lотlакхетийта;

хьайбай продукце дикал дикка лакхъе, цхьоалагlча сортагlа йола шура 94 процент дlаяла, дlа-цуча хьайбай юкъара дозал 360 килограмм хилийта;

lулаш эргадахара балхаш тоаде, хlара бlаьла lетта тlехьа 65 lасен хlара бlаь жима тlехьа 105 lаьхарм хилийта.

Пайца декхараш кхоачашдера совхозо lаламдаьд 5950 тонн гlоьма доакъари 14 эзар тонн силоси. Дерригa доакъар фермашна хьатlакхуххьаш лаги, из хьайбашта дlателаргда ийч а деш.

Производства кхоачамаш эффективно леладера, юкъера хьагулар дукхагlа хилийтара, мехка Кхачан программа чакхъяккхара кхы тlа шерагlа ноаржаергъя социалистически ях.

Совхоза хьайбаш леладерий собране дийца а дийца тlаьнцад социалистически декхараш.

ПЛАНАШ ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

Дукха совгlаташца [illegible] Шалинский района Куйбышева цlерагlча совхоза къахьегамхой СССР вlашагlъелла 60 шу дизара. Ханал хьалха кхоачашъяьй укх шера пачхьалкхенга плат, дулх, шекара свеклаш йоахара планаш. Иштта шера планагlа лоха доагlар 65 тонн долаш дулх лехнад 67 тонн. Пачхьалкхен плат [illegible] 550 тонн плат дlадахьийтад хlаьта из кхы тlа 50 тонн дlадала лергlаш а ба кхаш леладераш.

Шекара свеклаш пачхьалкхенга йоахача а [illegible] ...

... ра дика хьинаьа плат хьалхедара де дела балхаш чакхдетташ а ба тха механизаторашь. Минеральни удобренеш а [illegible] дlадийнад цхьа бlаь гектар сотlа ка бола плат. Къахьегама овсарле [illegible] балхаш де механизатораша Ш. Хадиева, С. Катаева, В. Бешиева, Б. Абдурашидова. Цхьа ди дlадахийтац цар шоай балла нормаш дикка тlехкхоачаш ца еш.

Гуйрийна дерригa балхаш дикед сихен чакхдахари. [illegible]

Х. БАГАНОВ.
Шалинский района Куйбышева цlерагlча совхоза директор

ТIАДОАГIАЧА ШЕРА ЧОТАГIА

Цхьайттаlагlча пятилетка шоллагlча шера хьинаре къахьегаш, шоашта хьалхашка лаьтта декхараш массала а тоаме кхоачашдеш хьабоагlа Грозненски района 1 Мая цlерагlча колхоза хьайбаш леладераш. Карарча шера 10 бетта хьайбан продукташ дукхагlа яхаран кийчъярен тlехьа лераьча социалистически яхье котъяьйнарг а лаьрхlа республикански газетин Сийлен улга тlа яьккхай колхоз. Цу толам боаккхача къаьстта доаккха дакъа юкъедиьхьар боахама № 1 йолча шурин ферма коллективо. Ферма болхлоша тlехкхоачашйир укх шера 10 бетта шура лакхара план. План 2104 килограмм йолаш, юкъера дlалаьрхlача хlара беттача lаттатара 2210 килограмм шура яккха вlаштlехьдаьлар коллектива.

Кlезига бац цу ферме хlаьале шура лакхара шера йола шоай планаш кхоачашъяь доярчаш. Иштта, тlадоагlача шера чотах къахьегаш хьабоагlа хlана доярчаш Дурдашева Сацита, Ососкова Меланьи. Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни хьайбаш леладер Акметханова Зулай.

Коллективо доахача толамех доккха дакъа доал скотникий а. Колхоза куьйгалхой а ферма доярчаш а чlоагlа раьза ба скотника Дакаев Ярагlе беча балха. Цхьаккха а моттиг нийсъяьлийтаяц цо хьайбашта хашнахьа гlуллакх ца деш.

Ш. ХУСЕИНОВ

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) доярка Дурдышева Сацита, ферма бригадир Джамалдаева Шейма, доярчаш Ососькова Меланьян Ахметханова Зулайн; скотник Дакаев Ярагlа.

Н. ОКАРОВА сурташ.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Сийлахь-боккхача Октябра дезача цlейна къаьстта дика къахьегама совгlат кийчдаь накъабаьхкар «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни заводе болхлой. Шоаш тlаьнцa социалистически декхараш дикка тlехкхоачаш а даь, итт бетта планал совгlа цар арахийцад 60 эзар сом мах бола нормативно-цlена продукци. Пачхьалкхен планал совгlа маьхала лаьккхар 123 эзар сома маьха продукци. Эзданел совгlа еррига арахийцача продукцех 40 эзар сом мах болаш яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш яр.

Къаьстта дика тоадаьд завода коллективо укх юбилейни шера шин технико-экономически хьоккхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра пачхьалкхен план шийцан процента гаргга тlехкхоачашъяьй. Дукхаьл а лакхъяра чотагlа хьалъ планал совгlа ара мел хийцa нормативно-цlена продукци. Планал совгlа 30 эзар сом пайда эцаь завода коллектива.

Х. БАГАНОВ.

ДИКА ХЬУВКЪАМ ХИЛИЙТАРА

[illegible]

ХЬАЙБАШ ДИЗА ДОЛАШ...

[illegible]

С. ТОНСУЛТАНОВ

ГУЙРАН БАЛХАШ ЧАКХДАЬННАД

[illegible]

И. ЭВЛОЕВ

Х. ЭВЛОЕВ.

ШУ ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Дерригача халкъа долча шІейна балха эрригача участкашка хьинаре къа а хьегаш накъабаьхкар Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхой, хьана ре дакъа лаьцар цар КПСС XXVI съезда решенеш вахара юкъейоалларa, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленуме чІоагІъяь Кхачан программа кхоачашъяра.

ЦхьайтталагІча пятилетка шоллагІча шерен хьалхарча шин шерен лаьдаьнеш тІанйца декхараши толаме кхоачаш а деш, СССР 60 шу дузача шІейна сийлена накъабахи лерхІ индустре, юрта бахама, гІишлони транспортни организацей, халкъа бахама кхыча доакъой болхлоша.

Хьинаре къахьегабо, хьалхашка латта декхараш толаме кхоачаш а деш, кердача котальпашна кхувлара Октябра шІейна хьалхара социалистически лахь шерра йоржаяьча республика индустре болхлоша продукци маьхала яккхарен изделей дукхагІдола тайпаш арахецарен итт бетта план хинал хьалха кхоачашъярах рапорт делар. Дукха йола коллективаш 20 октябре денз укх ноябра чотагІа къахьегаш хилар.

Республика эррига индустри хьаийцача продукци маьхала яккхара итт бетта план тІехкхоачишъяьй. Пачхамалкхен планал совгІа маьхала яьнкхай 16 миллион совгІа сома маьха йола тайп-тайпара продукци.

Дика къахьегама толамаш а доахаш Даьхенна совгІат киийдир республикерча мехкдаьттахоша, цар планал совгІа даьккхар 129 эзар сома маьха «Іаьржа дошуьн» 67 миллион кубически метр гази.

Дика производствени кьонхамаш даькад «Промавтоматика», «Севкавнефтегазпереработка», швейни производствени объединене, «Старогрознефть» НГДУ, СССР 50 шу дизара цІерагІа Грозненски химически завода, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент», «Красный молот», «Севкавнефтестрой», ВНПО опытно-экспериментальни, «Оргтехника» производствени объединене «Электроприбор» заводий, кхыча предприятей коллективаша.

Планал совгІа арахийца продукци кІеззига яц машинаш ера, ийгача, кхачан, йоп промышленноста кхыча доакъой дукхача коллективаш чотагІа а.

Дукха масалаш доаладе наш я арахеца продукци дукхагІа хилнётара, къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца изделеш дикагІа хилийтара хьинаре къахьегача коллективех лаьца. Цар чІоагІа лард елай шера планаши тІанйца декхараши ханал хьалха кхоачашдарь. Царех я «Оргтехника» ПО «Электроприбор», «Красный молот», «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводий кхыча предприятей коллективаш.

1982 шера дІабахача итт бетта соахка цу юкъа арахийцача дукхагІа продукци арахецаи «Красный молот» заводе 8 процент, «Промавтоматика» НПО опытни заводе — 10 процент, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе — 14 процент, «Металлист» заводе — 12 процент, Шалинени мехлесзаводе — 21 процент, даьтта дехача заводе — 36 процент, кхыдехьа.

Производства хІара участкашка эффективность хилийтара лаьржна ляхьах я доккха беркат дьлар. Из къахьегама хьаьнх республикерча 25 предприяте тІа мел кхиетта продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотагІа тІакхийтта хиларо. Цу заводашкеи фабрикашкеи дикагІа пайда йоаьб машинех, оборудованех, балха ханах, юкъейоалах хьалха пайда ца эцаш хинна кхы тІа я перда торопаш.

Из шитта дале а шоай балха тІа лакха эффективность ца хилийтара, арахеца продукци дукхагІа ца хилийта, кхыметтел оттаь планаш кхоачаш ца яь йола предприятеш хІана а тІехьа йолаш а.

1981 шера итт бетта арахийцачул кІеззигагІа продукци арахийцаь укх шера цу юкъа «Трикемаш», «Пищемаш», электромеханически, цементни заводашка, Грозненски кога гІирс бечен Назрановски трикотажни фабрикашка, «Аргунподшипник» производствени объединене, Ермановски, Сунженски мехлесхошка, кхы цхьайолча предприятешка.

Из саннй дола гІуланх дІахо ла мегаргдолаш дац, хІана аьлча шера плани тІанйца декхараши кхоачаш ца детарлу из бахьан долаш.

Цхьайоза предприятеш тІехьанисар бахьан долаш дІабахача итт бетта Даьхенга дІа ца кхоачаш дисар дикка дукха ацетон, электрически инструментан, мехкдаьттаппаратура, хьу, ардакх, фанера, мебель, етта кирпишк, нІаьшгІхетта аьшкбетона конструкцеши оатхалаш, цемент, тІехьиахьон чукхана хьеп дукхаду пакета бааркъаш, продукци кхы цхьадола тайпаш.

Кхы а вогІа гІулакх да продукце ихьадола тайпаш сиахкарчул кІезигагІа арахийца хилар. Дикка кІезигагІа хьаара саан херу хьокхаш йола хьу, ыьккхай ардакх, кІезигагІа арахийцан кІир, фанера, етта кирпишк, цемент. Цу гІуланхо тІехьа шоай бехк бац яхаш бехкала бовла гІерт ихьабола кулгалхойи специалисташи. тІехьабусаш хилар дІадаккхара дещ цхьаккха хІама а доацаш.

Масала, къахьегама овсарле мешта дергІаух. Цхьанолча коллективаша цу хьокхама планаш а декхараш а тІехкхоачашду, хІаьта кхычахьа къахьегама овсарле дегІа а ца ухаш лохлу.

Республика эррига промышленность хьаийцача къахьегама овсарле лакхъяра итт бетта план тІехкхоачашъяьй, цхьабаьхда, 19 предприяте цу хьокхама план кхоачашъяьяц.

ДІадахача шера итт бетта хІара болдьочоа дІалаьрхІача арахеца продукци укх шера цу юкъа дикка кІезигъеннай металлически тара, «Пищемаш», «Чечингеэльстрой» треста аьшкбетона конструкцеи, ЧНУС аьшкбетона конструкцеи заводашка, «Чечингушстройматериалы» производствени объединене, кхы цхьайолча предприятешка.

Индустре болхлой керттерча декхарех хиннад, долаш а да халкъа эша товараш арахецилга.

Республике кІезига яц халкъа эша товараш арахецара планаш толаме кхоачашъеш, укх товараш дукхагІен динагІен хулийташ йола заводаши фабрикаши.

Эррига республика хьаийцача халкъа эша товараш арахецара укх шера ийс бетта план 101 процент кхоачашъяьй. Укх товараш арахецара план толаме кхоачашъяьй радиотехнически завода, «Чечинплодоовощхоз» производствени объединене, шурий промышленноста объединене, кондитерски фабрика, кхы дукхача предприятей коллективаша.

Цхьабакъда, халкъа эша товараш арахецара ийс бетта план кхоачашъяьяц Назрановски трикотажни фабрика, Грозненски экспериментально-механически завода, йий доакхача завода, кхы цхьайолча предприятей коллективаша.

Коллективаш керттерча декхарех лоархІаш да бийлал, материалаш, энерги, доагор, кходелга. Къахьегама коллективашка белгІала я иха чакхйоахаш я доагоро-энергетически ресурсаш кхоара чІагІ оаль йола мероприятеш. Цу лостамагІа болхлоши, специалисташа, производствай кулгалхоша хьинаре къахьетарах хьаьхулаш дар дика да.

ДІабахача ийс бетта республикерча промышленни предприятешна, гІишлони транспортни организацешка кхоадаьд 167 эзар тонн котельно-печни доагор, 21,7 эзар гигакалори йовхала энерги, 29,4 миллион киловатт сахьат электроэнерги. 1981 шера нормагІа кхоаль чул дукхагІа кхоадаьд 4,8 эзар тонн Іаьржача металла прокат, 1,4 эзар тонн цемент, 3,1 эзар кубически метр хьун материалаш, 345 тонн дизельни доагор.

Цхьабакъда, цхьаболча предприятешна хІана а тІехье йоагІача тайпара йоакхо яц доагора - энергетически материальни ресурсаш кхоара. Соахкарча нормащка нийсдича дукхагІа доагор доадаьд «Грознефтеоргсинтез» производствени объединене предприятешка — 21,4 эзар тонн условни доагор, Грозненски йий доахача заводе — 408 тонн, моттигерча промышленноста предприятешка — 375 тонн. ЙоагІачул дукхагІа электроэнерги йоаяьй цементни заводе — 8,3 миллион киловатт-сахьат, ацетонови заводе — 657 эзар киловатт-сахьат, ремонтно - механически предприяте — 17 эзар киловатт - сахьат, Гудермески локомотивни депо доагІачул дукхагІа доадаьд 1626 тонн дизельни доагор.

Пачхьалкхен планаши тІанйца социалистически декхараши толаме кхоачаш а деш, цхьайтталагІча пятилетка шоллагІа шу чакхданкхара даьхъера сийлен декхараш хьалхашка латт производствени коллективашта.

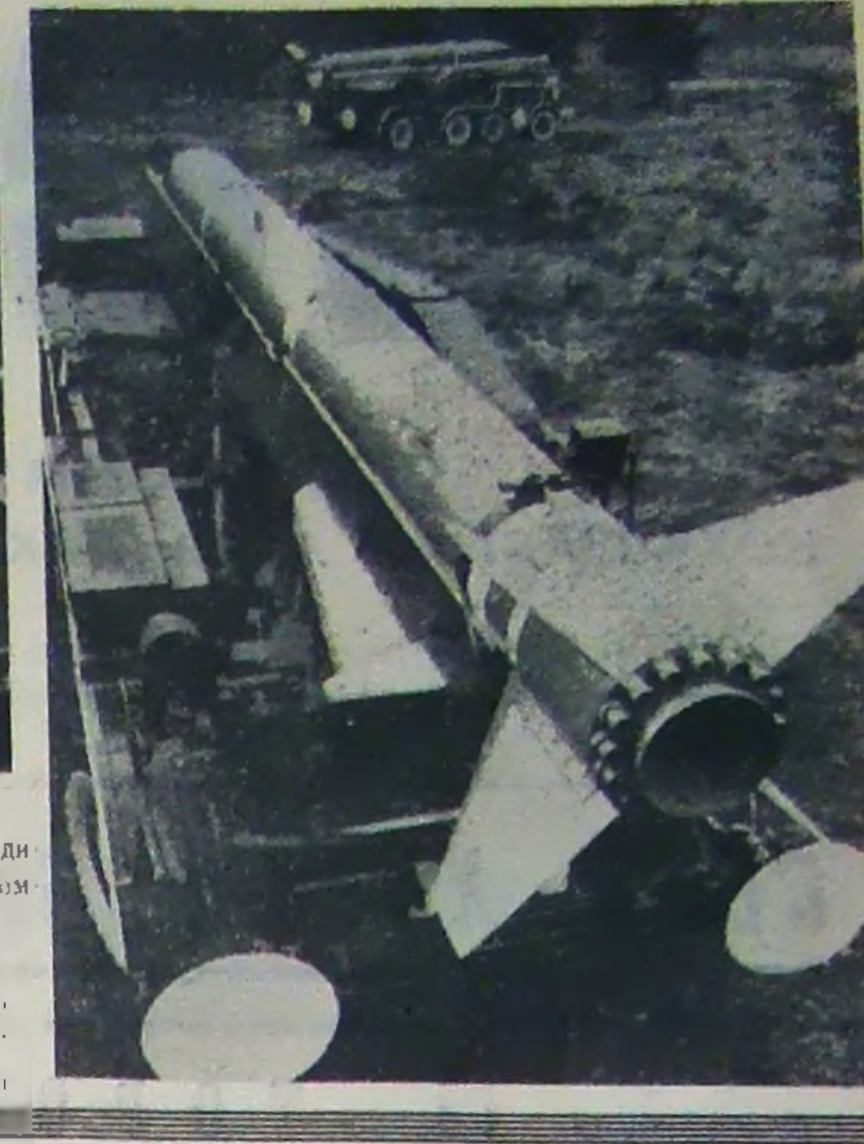
Шоай низаца гІишлон балхаш дара итт бетта программа дикка тІехкхоачашъяьй республикерча подрядни гІишлон организацеша, планал совгІа даь балхаш 4 миллион совгІа сома маьха да. Ерригача керттерча подрядни организацеша толаме кхоачашъяьй итт бетта план.

Цхьабакъда, подрядни гІишлон организацей балха тІа хІана а тІехьа долаш да цІенхаиттара кхоачамбоацараш. Шоай низаца гІишлон балхаш дара итт бетта план кхоачашъяьяц «Чечингводстрой» гІишлон управлене, «Чечингсельстрой» треста, кхыча коллективаша.

ЦхьайтталагІча пятилетка шоллагІа шу чакхдала юхейнса ха цаІи ахи бутт гаргга мара яц, хІаьта кхоачашъе езаш хьалхашка латта планаш йоккхий я. Массе а йолча участкашка хьинаре къахьега деза уж толаме кхоачашъяра.

Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхой дог тайпна бе керда котталонаш а йоахаш, Даьхенна дика къахьегамий совгІат кийчдерхилар.

КХОАНА—РАКЕТНИ БІУНИ АРТИЛЛЕРЕИ ДИ

Къахьегаме толамаш доахаш шоай шІейна накъабаьхкаб бІухой-ракетчикаш. Майор коммунист П. Н. Савенков командир волча тІехдикача батарея эрригача расчеташкара номераш нІаши хул цаьла йаьла йиш хургІолаш шоай гІулакх нІаштІехьдаьнкхад, берригаш а классни специалисташи спортсменашразрядникаши хиина дІаІттаб. СССР хьаль 60 шу дизара дахе мя боагІера накъабаха кийчлуш ракетчикаша декхар тІанйцад доза ди хьатІакхоачаш тІехдика подразделени яха цІи дІачІоагІъе, аьнна.

СУРТАШ ТІА: 1. ТІехдикача батарея командир, коммунист Н. П. Савенков.

2. Ракеташ марше.

О. ПОРОХОВНИКОВЕН, В. ПЕСЛЯКЕН суртш.

ТАСС фотохроника.

Хьалха латтача коллективашка

КЕРДАДАР БАЛХА ЮКЪЕ А КХУВЛАШ

Нохч-ГІалгІай автономе 60 шу, нохчийи гІалгІайи шоай лоІамегІа Россена юкъебаха 200 шу дизара сийна къахьегама вахте лаьттача Грозненски телеграфи коллективо республикански социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай. Цунна сийнай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома памятни ЦІе байрокх. СССР хьаль 60 шу дизара хьинир лаьгІ ца долийташ коллектив накъвяха дега хилирах, болх тоабора партийни организаце еча илиннех дувц телеграфа партбюро секретара нов. В. Д. ЗОЛОТОРЕВСКЕ.

Нохч-ГІалгІай АССР локкхача юбилейшта хинал хьалха план кхоачашъяь накъаьхар тха коллектив. СССР хьаль 60 шу дизара даха ма доагІа накъаьдахара, вай мехка беррига а къахьегамхой сана, низ лаьгІ а ца болийташ болх беш ба телеграфисташ. Мехка доккхача юбилея сийна керда декхараш тІанйцад оаха. «СССР 60 шу дизара — 60 ударни кІира», яха москвичий болам хьал я лаьца, тха коллективо лерхІ встречни плана тІа белгалбаьккхачул тІех 26 эзар сома тарифни доходех лайла бе.

ТІанйца декхараш кхоачашдара участкашта, службашта юкъе лаьржай социалистически лахь. Цун керттера чулоацам ба общественни производства эффективности балха дикали айелга, Іилматехнически прогресса карагІдаьннар юкъедоаладелга, бийлал, материалаш, электроэнерги, доагор кхом а беш дІаухийтилга. бухсонаш хьахулар дукхагІа хулийтилга.

Яхьа итогаш хьахьокх къахьегам лергІа - вІаштІехьбаккхарга хьежика пох беркат а доалилга. Итт бетта план оаха кхоачашъяьй 101,8 процент, прибыля план — 129,9 процент, къахьегама овсарле 105,9 процентага кхоачаш лакхъенна.

ХІанзале пятилетка шоллагІча шера задане тІехкхоачашъяьй коммуниста В. Ф. Крыжановске кулгалдеча дІаса лелача электромонтерий бригадо. Шин шера планаш кхоачашъяьчарех я КПСС члена В. Я. Елисеева кулгалдеча аппаратни цеха [illegible] 2, 3, 5 йола сменаш (бригадираш Р. И. Воднова, Т. П. Евсикова, В. М. Космовски). Шоашкара масал гойташ, хьинаре къахьегаш ба телеграфисташ Л. Г. Рожина, З. А. Целямова, Е. Б. Липец, М. Я. Андреева, Р. Х. Хасаханова, дукха а кхыбираш.

Хьалхалаттачир опыт коллективе масешена а дІайоаьйт, котало ьыкхачарий карара-кара тела цІе вымпелаш, ахчан премеш тел.

Телеграфе юкъедоаладаьд кердача хьинаре къахьегилга — бригадни подряд. Кердадар юкъедоаладеш дукха организационни, технически, экономически мероприятеш чакхъяьхар оаха, кхетама болх товбир. Бригадаштеи администрацеи юкъе договораш отталир. Цу тІа белгалдаьккхар балха динал лакха а йолаш, заданеши социалистически декхараши кхоачашде бригадаша доаш дулга. Шин оагІорахьара администраце а доаш делар болх бара мел эша ІалашоІ ше ергхиларах, бригадай членашта моральни а материальни а стимулировани ярах дола доаш къоастаделга бригадай советашта тІадилар.

Хьалхарча деношка дена гучадаьлар бригадни хьисапе къахьегилга беркате гІулакх долга. Белгтала лакхъелар къахьегама овсарле. Цунга хьежжа болхлошта нийду алапеш, тела премеш йоккхагІа хилар. ДІадаьлар хьалха салга дукха балхара нах дІабуэнлга.

Планаш кхоачаш а тІехкхоачаш а еш дувзадеииа да тха предприяте керда техника оттаярца, телеграфии бувзамаш халдаиза дегІаяхарца. Лоамача хана, 10 бетта, монтаж а яь болх бе йолалийтаб «Интернал» яха аппаратура, «АТК-20» яха 2 станци, «ТТ-12» яха аппаратура. Телеграфа абонементски сета юкъейоаланый АТА 9 абонемент, ПС-а кхо канал.

1981 шера дена Грозненски телеграфо болх бу ше кинески методагІа. Из юкъейоалаяр бахьан долаш къахьегама овсарле 7,1 процент лакхъеннай. Цунга хьежжа предприяте укх шера горо а соахка денначул дукхагІа материальни поощрене фонда ботах 2,3 процент дукхагІа болхлошта ахча дела.

Телеграфа коллективо толамо кхоачашдергда юбилейни шера сийна тІанйца социалистически декхараши встречни плани.

СССР хьаль 60 шу дузаш

ДАГЕСТАН: КЪАМИЙ КУЛЬТУРАШ ХЬАХИЛАР

1921 шера Москве В. И. Ленина тІанйцар Дагестана халкъий вийлай делегаци. Царца къамаьл деш къаьста теркам тІабахийтар цо кроерча къамий культура дегІайоаларо, къамашта юкъе латтача гІулакхий башхалонашта, кхолаьха деша, бахача наха йоазув хара йоарама. Ленина лийрхІад дагестански халкъий историко-культурни традицеш Іилман ларда тІо кхетаяра, социализм хьалъяра башхалонаш йовзара, цун опыт юкъераерзаяра чІоагІа теркам тІабахийта беза аьнна. Цу тийнара декхар да а дар 1924 шера хьалъча СССР Іилмай Академе Дагестански филиала историе, метта, литература Института хьалхашка оттадаьр. Сиротким Альберта дехаргІа Дагестана къамий культураш юхахьоечо цу Іилма-тохкама учреждене доалача даькъах дувц института директоро, профессора ГАМЗАТОВ ГАДЖЕ.

— Юххьанца институто баь болх бар, — аьлар Іилманхочо, — дагестански метташ, халкъа творчество, литератураш, духовни культураш, исторически дІадахараш, тха республика шоай тайпарча этнокъаман хьалашка социализм хьалъяра опыт йовзар. бахача наха юкъе Іилман знанешта пропаганда яр. Цу дерригa Іалаьмате боккха лоархІам болаш дар. Революци хилалехьа Дагестане лешаш мича дар дерригa дийъ процент бераш мара, цхьаккха а мича яр юкъерен лакхерен школа, Іилман учреждени.

Къаман кадраш вІалла йоацача хьалашка Іилман институт хьаечен чІоагІъечен, тІехьагІа республика вузаш маача, Іилман дерригa доакъош дегІанхувлача дакъа лаьцар укхоза, цу хана тІехьайнса хиннача, кхы а бахкача эрсий Іилманхоша.

Цар гІо дир института Дагестане дилла баьхача нахах болча балхахошта хІанзарча ханара знанеш Іомае, шоай дий ерне истории культуреи тахкара балхаш деза далийтар. Моттигера Іилманхой болабелар дагестански метташ довла, словараш хьадс, наха шоаш бигах доахаш дола халкъа иллеши преданеши дІаязде. Гочанита тІтхайнсе е гІаш а ухар укх эттара тахьагІарча лоаман юрташка, гуллора цига боккхийна уникальни йола фонд — эзараш кулгаша яздь книжкаш, документаш, хІамаш. Цу кІийлен тІа хьадир дагестански халкъий историех, культурах, фольклорах дола хьалхара Іилман балхаш. Беррига а мехка дІалийлар поэтически классика.

Доккха практически дакъа лоьцар институто бахача наха юкъера йоазунна хар дІадракхача. Цун балхахоша уттайр дагестански шоашта йола хьалхара дешара пособеш. хьадир аварски, даргински, лезгински, лакски, кхыча меттий хьалхара букварaш. Табасарайски, татски, ногайски дараш санна долча цхьалолча метташта хьадир шоай хьалхара йоазош.

Культурни Іилманин центр ше хиларга хьежжа институто гулъеш гулъеш шийна гонахьа гулйир практически цу хана кІеззига мара ца хиина республика эррига Іилман кадраш, хьахулаш лаьтта творчески интеллигенци. Дукха хІама тІера ца доалаш беррига хІана шерра бовзаш бола дагестански советски писателаш цига балхаш даь ба. Укхаза редакци а лый ора а дийннад общественни Іилмай хьалхара балхаш, дукхьашха эрсий меттала дагестански меттала даьхал дукххача мехкий Іилман, политически, художественни литература.

Меттаж хьадара проблема эггара чоалханегІча а кегаешача а проблемаех цаІ яр Дагестане. ХІаьз 1700 эзар сагах латта нах бахача йоккха йоацача территоре тІа 150,3 эзар квадратни километр), лоаллаха уллача шин юртарча наха а цхьаьне бар шоллагІчо ца кхетабеш, нисшоай тайпара дола меттаж леду 30 къам дах.

Революци хилалехьа Іарбий графика кІийлен тІа хьадаь хиина массехк доакхагІча къама йоалош керттерча дакъе дина характер йолаш а дар практически наха пайда оцаш а дацар. Школашка хьеха лаьрхІа дар тюркски мотт. Амма шу шу даьннача гІодла наха дІадехарагІа из сеп а даь Ленина, къахьегачхой социальни а национальни а иштІоткъама кІалхара баьхача Октябрьски революце мотт бола эрсий мотт хьеха бол...

Эрсийчох хилар къамаша вІаши бувца а цхьана гІулакх лелдара а мотт, цун гІоьца дІадаьккхар Дагестана халкъаша къамаш шоашоай гомашта чухьарчара къамашта юкъера цабезама. 1979 шера перепись хиннача хана дилла ухкаа баьхача дагестанцех 71 процент лоацар эрсий меттах шоай шоллагІа бола наьна мотт лерхІаш е из шаьра хоаш болча наха.

Цунца цхьана чІоагІа дегІаухаш латтар моттигера метташ а. Хьинаре лел хІаьз укх сахьате дагестански литературни метташ тІа-тІа чІоагІагІа дегІаахара процесс. Дагестански АССР вахара объективни закономерность а хинна дІаэттад шиш ца мотт лебар. ХІанз укх сахьате арахеца кийчдоа за институте хьалха шоай йоазув доацаш хиннача 21 халкъа къаман-эрсий словараш. Иштта юха арахеца кийчду институто дерригача дагестански литературни меттай аналогичия словараш.

Эрсий метта нийса кхы итт меттел хьех Дагестане школашка дешар, ийс меттала арадувл художественни, общественно-политически литература. 11 меттала арадувл газеташи журналаши, бола бу радиовешание. Ялх да республика къаман профессиональни театр. Дикка укхаза даькхаш халкъий культураш дегІайоаладеча юкъаоча доацаш закъе лаьцар историе метта, литература Институто.

Тахан тха институте къахьегаш ва 250 балхахо. Царна юкъе ва Іилмай 18 доктора 70 кандидати. Цар тохкама ду гаьннача древны хазанка дена тахакарча дена кхаччалца долча Дагестана историена, археологена, этнографена, доза дагестански кхыча халкъийи культурий бувзамаш, чакхдоах социалистически вахара образ гІавхарна, этнометтай процессаш. Къамашта юкъе хиттача гІулакхашца дувзаденча социологически тохкамаш.

Институте балхахоша закъа [illegible] дукха-дукхьача [illegible] хальхашта юкъерча хІамагІахетарашка. Цар [illegible] тупленеш [illegible] шера [illegible] хиннача къамий культурий [illegible] тахкара четалча [illegible] российско-советски [illegible] занучме.

(АПН).

КПСС НАДТЕРЕЧНИ РАЙКОМА ПЛЕНУМ

Парте Надтеречни райкома пленум хиннай. Цига дийрад организационни доаш. Кхыча балхагІа вахарца вазденна пленумо КПСС райкома хьалхарча секретара декхарех мукъавалийтав А. Г. Пеньков.

КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретарвалла хержав Р. Г. Михвури.

Пленума балха юкъе дакъа лоацаш хиннав КПСС Нохч - ГІалгІай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов.

БРИГАДНИ ПОДРЯДА ЭФФЕКТ

[illegible]

Г. ВАЗАЧЬЯНА сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитете

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ—ДУКХАГІА

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитето Госбанки республикански конторица цхьана баьча локкхача гучадаьккхад «Красный молот» яхача заводо (керттера инженер вол И. П. Берников) халкъа эша товараш оттаьнеи ассортимента [illegible]

[illegible]

ОАЛХАЗАРАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Кхачан программа кхоачашъеча доккха дакъа тоаш «Птицепром» ахача треста чуйогlаш йолча птицефабрикаша Фуаши дукхи [illegible] дукхагlа лоакхаши паччахьалкхенга дохкаш кхахьет цар коллективаша.

Укх шера кхьаьстта хьанаре кхахьег «Урус - Мартановскаи» ахача птицефабрика коллективо Дlабоахача итт бетта планагlа докха доагlараш 870 эзар долаш пачхьалкхенга дехкад цхьа миллиони 534 эзари фуъ. Дlалахача шера цу юкъа фабрико дехкарашца найlадича укх шера дехкараш 200 эзар дукхагlа да.

Толаме кхачачашъаьй коатlари оалхазараш лелаеранна пачхахьалкхенна [illegible] дlадилара план а. Цу юкъа дlаленнад 371 тонн, планагlа дlадала доагlар 335 тонн долаш Соахкарчул 36 тонн дукхагlа дlаленнад укх шера ит а.

Иштта дика шоай дехкараш кхоачаиде цу фабрика коллектива вlаштlехьлакъяд оалхазарашкара хьайоакка продукци вlалмъаргlота мекхьаш кулгалхоша, партийни проф оалими организацеша хадлача лехнии зоотехнически боахьоша дlача дехкара болхлоша царна lуналдеши хилар. Цlана тlа хила доагlараш 132 долаш хlара котама тlехьара 138 фуъ гулдаь, е соахкар чуйна найlадича 36 процент дукхагlа.

Шоай дехкараш толаме кхоачашду фабрика дукхача болхлоша. Царна юкъе кьаьстта белхальниай бройлераш лелаеш йола Социалистически Кьахьетома Турпал Любова Тунина, ду кхи фуаш ду кlай котамаш лелаеш йола Баркоева Хьава. Укх шера итт бетта планаш дикка тlехьхоачашъай цар. Хlаьта дукха йола кlоригаш хьалиденна белгалбаьнна Булчаева lайнан Саатова Баппи. Дийнахьа буса планагlа гlоккета доагlа долаш 27 грамм долаш 32—33 грамм lотlаеттадолийт цар.

Чlоагlа теркам тlабахийтагl хьажа везаш гlулакх да инкубаци а цlи кlоригаш аьнйтар. Цу цехе йоккагl йола оператор а йолаш йоаш Даудова Жовхар. Кlоригаш хьаьнийтари укх дукхагlа хилийтари шийх тии ша долга кхета а деш 1980 шера дена цу фабрике хьинар ца кходеш къахьегаю хьайоагlа Даудова. Хlаьта цхьа бутт, квартал, шу дlа а даьнйтаи боккха толам ца боаккхаш. Цхьайтталагlча пятилетка цхьаа шерен итт беттеи планагlа яьхха йоа гlарен совгlа 150 эзар кlорие яьнъай Жовхара фабрика къахьегамхоша Урус Мартановски юрта Совета депутатала хержай шоай динагlйола болхло. Общественни дехкараш а дика кхоачашду социалистически ляъс тlоа хилатташ хьайоагlача Даудовас.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТlА: «Урус-Мартановскаи» ахача птицефабрика инкубаци еча цеха йоккхагlйола оператор Даудова Жовхар.

З. БАТЧАЕВА сург.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СРВ, СССР хьаль 60 шу дизара наклабоалхаш цхьана социалистически дехкараш тlайцад Вьетнама портови сооружений коллективашеи Хайфонски порт шеръеча дакъа лоацаш болча советски специалисташи. Социалистически яхьо новкъостал дергда Хайфонски порта керттерьярех йола дукха объекташ сихагlа хьалъяра. Йолаш йолча мошностех эффективнегlа пайда эцара. Опыт дlа-юха эцар, болха хlандара методаш юкъехувлар бахьан долаш немашта гlулакхаш дара ха дикка чlоагlа вlелиеьнай, къахьегама овсарле лакхъеннай.

СУРТА ТlА. «Молодежный» яха советски кема Хайфонски порте.

ВИА — ТАСС сург.

ТОРГОВЛЕ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР хьаль 60 шу, Нохч-Гlалгlай АССР хьаль 60 шуи Нохч-Гlалгlайче ший лоlамагlа Россеха юкъеяха 200 шуи дизара сийна яьржача социалистически яхье толамаш дахарах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Башьян Александр Николаевича — Грозненски хлебокомбината директора.

Ибрагимов Хасмагомед Мухдановича — «Чеченингушкоопгранс» яхача производственни объединене водителя.

Коржова Галина Николаевнана — Грозненски горпищеторга тика отдела заведующена.

Мусаева Лечка Гасановнана — «Промтовары» яхача объединене № 37 йолча тика йоккхагlйолча продавеца.

Ужахова Хьамида Лидайна — Грозненски столовей треста № 50 йолча столове повара.

Хаджиева Зоя Ахмед-Пашаевнана — машиновяькъа Грозненски отделене болхлой lалашон отдела № 30 йолча тика отдела заведующена.

Чернышова Екатерина Андреевнана — Гудермесски горпромторга № 4 йолча тика заведующена.

Шаипов Ахьмди Ахмадовича — «Старогрознефть» НГДУ ОРСа № 32 йолча тика заведующена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1982 шу, 12 ноябрь.

Финансови органий болхлошта Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялрах дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Балха тlехь толамаш дахарах СССР хьаль 60 шу, Нохч - Гlалгlай АССР хьаль 60 шуи Нохч-Гlалгlайче ший лоlамагlа Россена юкъеяха 200 шуи дизарца дувзаденнея Нохч - Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Гакаленко Татьяна Семеновнана — Нохч-Гlалгlай АССР финансай Министерства йоккхагlйолча инспектора.

Кулбужев Висангире Татархана — РСФСР финансай Министерства контрольно-ревизионни управлене г. Грознерча Ленински районе гlоллача воккхагlволча контролера-ревизора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1982 шу, 12 ноябрь.

ДИКАЧА НАХАХ

СИЙРДА НИКЪ

Дег гlоздаьнна, беламе воаш хlара дийнахьа ше болх беча Назрановски автотранспортни предприяте коалаlарах чуволл Могушков Султана Башир. Укх коллективе Башир болх беш вола ер 21-гlа шу да. Дика воий из ухказа болх бечарна а город Назране бахача дукхача нахa а Башир ва таксистий бригадир. Цхьа ди дlадахийтадац цо шийи смении нормаш тlехьхоачаш ца еш, шийна тlадилла моллагlа гlулакх цlена чакх ца доаккхаш.

Коа цаlарах чувашача Башира бlаргагу шо шоай машинашта уллув цхьанна гlулакх деш боахка шийи къона гlончаш Арчаков Муса, Дзейтов lаьла, кхьыбараш.

Массанена а кlезлига юстаро латт 88—44 ЧИГ номер тlайола машина. Цун водитель ва Башира дикагlвола гlонча, автопредприяте комсомольски организаце секретарь, Назрановски районета депутат, ВЛКСМ Назрановски райкома бюро член Кодзоев Мухьмад. Шийи новкъостаца Галаборшев Хьусенаца из воалл машина чархаш хувцаш.

Ер илхагlа шу да Мухьмада капитальни ремонт а ца еш ший машин лелаю. 340 эзар километр никъ баьб цо, хlаьта 10—15 эзар километр никъ баьчул тlехьагlа машинана списани е езар, цхьабакъда Мухьмад раьза вацар машинацара дlакъаста, ше баьр миссел кхы а никъ бедага вар из. Цудухьа бригадира хьехар дир эlамигача сага дика чархаш отталра, ше а оарцагlваьлар цунна гlо дара.

Цхьан машина тlара шоллагlчунна тlахоишар делаш вацар Башир ше а. Цо лелаеш йола машина хувца еза ха хlанз кхоча тlехъяьннай, цхьа миллиони ах миллиони гаргга километр никъ баьлга хьахьокх цун спидометра, бакъда. Башира даим цунна дика lуналдарах из кхы а изза миссел ах никъ бергболаш я. Из деррига а дагадох хьехамча чархаш хувцаш воалла эlамига саг шийна бlарганайча. Хlана Мухьмад шо а ва комсомольско - нагирхой коллектива кулгалхо.

Уйлинга пахача Башира хьагlаноагlа профкома председатель Амхадов Абукар.

— Башир! Тахан профкома заседани я. Хьо цига хилча бан'хьа хет сона, вай дувца дезар лоархlаме дош да — доатора, смазочни материални ихом бар.

Дукха дувца эшаш дацар из. Из дош гlоттадьир а Башир ше вар, хlанз вьлча из ва партийни организаце секретара дехкараш кхоачашдер. Деррине и дог лаз цуи, терко ю, ший а цхьача бригадин и хьовхамаш лакхагlа хилийтара, дерриненa шоферай ихом беш хилийтара боакхо ю. Дукхача шоферашa кхоачашьяй укх пятилетка хьалхарча ший шера план, хlаьта цуи дикагlвола гlонча Кодзоев Мухьмада къахьегама календара тlа пятилетка дитлагlа шу да. Из а шийи баьша боккха аьттув лоархl Башира.

Шийи машина дlагlаводда Могушков Башир. Из даим а кийча а рейсе оаргла, хlана аьлча укх 20 шерагlча шера цхьа ди дlадахийтадац цо сайрнйна бокс шийи машина дlаоттаеча хана цунна мел эша профилактика ца еш, тохи делача кулг ца тохаш.

Тахан месткома заседани я, цудухьа дукха гаьна рейсаш е йиш яц, аьнна город Назранеи цунна уллув ухкача юрташкеи пассажираш дlакъхувла араоал Башир. Лидаре, Карабулаке, Тlой-Юрта, Сухотlа хийцца ваха йиш йолаш ва тахан моллагlа шофер. Массанахьа а дика наькъаш дехкад, асфальт биллаб.

Башира машина чухоа эскаре гlулакх деш вола. Хlанз отпуске цlавена салте. Из ше дlавугаш Башира дагадох ше эскаре гlулакх деш даькха кхо шу. Хlаьтта шоферий курсаш яьха вола эlамига саг хьожапу город Ростове.

Массехк ди даьначул тlехьагlа Башир ше волча чувех полка командира. Ший шоферала из хьожаела дlахойт цо эlамигача сагага. Ше «Волга» Г-21 машина хьайийтача массехк ди дех Башира цунна кулг тохара. Цу гlулакха геттара раьза хилар командир.

Кхо-диъ ди даьнача гlолла ший командира рапорт делар гlалгlай эlамигача сага машина кийча хиларах. Дувца къачаьл доацаш раьза вар командир салтечоа. Эскаре ше яьккха ха хоза хеташ дага ухар Башира...

Машина юха а ероаяь сахьатага тьежар Башир. Цхьа ах сахьат мара ха нисалцар месткома заседани дlайолаяла, хlаьта партбюро секретарь цига хилаза варгвоацаш ма вий. Цу гlулакха дика масал шийи новкъосташта телар Могушков Башир ше ма вий. Ше укх автопредприяте болх беча хана дена тхьо тоии совгlа доатор кходаьл хьинар долча таксиста.

Хьаьнала баь болх цlаккха бисац бела мах ца беш. Ленински юбилейни медаль, 1973 шера енна «Знак Почета» орден, 1978 шера ена «За трудовую доблесть» яха медаль. Укх мах'ера пачхьалкхен совгlаташ да цуи наьха тlа леташ, моллагlа шей деч'ача дийнахьа цо шийи дикагlйола костюм тlа йийхача, гуш я царна уллув 9-чеи 10-чеи пятилеткий ударника значокаш, коммунистически къахьегама ударника знак.

Иштта ва вай заманхо, кагирхой хьехамча хьалха лаьтача бригада кулгалхо, хьинар дола общественник Могушков Султани Башир.

Р. АУШЕВ.

Машари дунеи халкъашта юкъера кхерамзлеи бахьан

ЕВРОПЕ РАКЕТАШ ОТТАЯРА ДУХЬАЛА БА НАХ

Киеве чакхдаьлар социалистически мехкашкарча машари тlехьарборий организацей оцалий консультативни вlашагlихетар, цига хиннача венгерски делегаце керте латтар «Мадьяр немзет» яхача газета керттера редактор, ВНР Даймехка халкъа фронта вице - президент Тибор Пете. Цо интервью еннай Агентство печати Новости обозревателa Островский Владимира.

— Дуццалургдарий хьога Венгерски машара Совета балхах, къоастадь аьлча, 1983 шера Малхбузен Европе американски ракетно-ядерни герз дlаннйсде деза хи юхегlортарца дувзаденна?

— Венгерски Халкъа Республика ходдам боллаш кхайкадеш я ше «евростратегически» ракеташ Малхбузен Европа мехкашка дlаннйсъяра дуццилга йоаццаш духьала хилар. Тха машара тlехьарбораш духьала латташ ба Европа ядерни американски герзах хьалйилараи укхала социалистически мехкашта ядерни герз деттара пола плацдарм хьаьран. США а НАТО а агрессивни уйлаш дlайоалийташ шерра кампанеш чакхйоах Венгерски машара Совето. Оахош деча гlулакхий хьакъехьа дагадуш тхо кхьча социалистически мехкашцеи цар машара тlехьарча организацешцеи. Цул совгlа, ядерни герз хьаленга сихдара духьала латт тхо, масал, европейски кхерамзлеи цхьан гlулакхаш лелалараш тlехьара Брюссельски комиссеи санна йолча дунеи халкъашта юкъерча организацешца цхьана. Оаха хьалдоац Европана юкъе ядерни герз доацa зона хьаяра идеи.

Машара тlехьарбарий Малхбузехьарчи боламаша оахош дlа а яха а лелачеча гlулакхех оаха пайда ийду европейски континента тlа ракеташ дlаннйсьяра тхойш сецца духьала хила ляьрхlа хилари, цу наькъа тlара тхоаш даре ца хилари дlахьайкадара. Оаха дlакхетабу нагахьа санна уж европейски мехкий территоре тlа йоале, цу ракетех мел кхерам бола.

Цу хlана дуццачунна из духьала дувзаденна дене а, бола сlаккха белам ба са, 1983 шера Будапеште Дунеи халкъашта юкъерча парламентски союзеи цуи Европейски комиссеи заседани хила езаш хилар. Цу совещанешка оттадергдола кертера дош да ядерни герз дlаданкхара проблема, хlаьта цигга НАТО хьатlадоагlча шера американски ядерни ракеташ Европе тlема позицешка дlаоттае лаьрхlа хиларагlа кхы а ирлургйола проблема а.

Венгре чу оаха беча балхах дийцача, ядерни герз дlадаккхара идея шерра дlайоржаяра оаха цахаддаш дlакхетабу цу дешах кагирхойи интеллигенции. Из ду оаха, цхьан оагlорахьара, кагирхошта дlабахача тlемо наха тlоотталаь хишца lазап ца довзандаьи, хlаьта шоллагlча оагlорахьара, дунеи халкъашта юкъерча, цу даькъе Европерча а, кагирхошца цун шерра бувзамаш хилар бахьан долашн. Оаха, машара тlехьарбарий болама ветеранаша, де лерхlар да, тхоай кагийча нахаген мехнаралкеи тешшаме а цу гlулакха лоархlам кхетабеш а ядерни тlема кхерам дlабаккхара хьинаре къовсам лоаттаберий мугlарашта юкъе шоай моттиг лацийтар.

Тха академикийи lилманхойи а да шоаш къестаеча lилман проблемай даькъе геттара шера дзазол дехьара бувзамаш. Хlаьта тхона ловра. Венгре бахача наьха из дакъа а шоай наькъаш гlолла тха машара идеяш чакхйоахаш а машар бахьанце лоаттабеча къовсама гlо деш а хилар. Оахош де зерхlаш долча цу гlулакхашна дийна 9 май — Коталон Денгара июнь бетта 15 дена кхачначца йолча хана оаха чакхбаьккхар доттагlалеи машареи бутт, цул тlехьагlа — европейски кlира Тханцига чlоагlа мах раьза болаш а хьаллоацаш а ба ядерни кхерам дlабаккхара тlехьаре лоргй Болам. Из хьинаре хьаллаьцаб венгерски [illegible] махоша.

Ерригавенгерски масштабе, беррига мохк, еррига общественность чу а - [illegible] дилла бу оаха социалистически мехкаша, эгтара хьалха Советски Союзо чакхйоаха машара политика дlайоа[illegible] тара тlаберзаль бутт. Дукха йоаццаш машара бутт чакхбоаккхаш, масала, цхьакха горед а е юрт а [illegible] лар Венгре мачи[illegible] мани фестацеш е машара [illegible] хьахьегамхой собранеш ца хулаш.

— Дунеи шоллагlа тlом болаш дукха зенаш дир Венгрена юрташи городаша йохаьча фашистски Пуао. Исторе наха диц[illegible] дац Балатон яхача озера юхе а кхьча чоттигашка а хиина тlемаш. Хетаргахьа, ханна бокхагlа болча наха юкъе хила белаш ба цу тlемашка даькъа лаьна е цар lазап тlаоттадаь дукха нах. Мишта пайда ийбу оаш цар опытах, цар[illegible] дина хоалаш долча дlадахарех машар бахьан лоаттабеча къовсаме?

— Бакъда, боккха лоархlам болаш ба уж нах тха балха. Укх тайпара цифр йоалае белам ба са. Ерригвенгерски машара Совета активистех бацха совгlа эшашагlа боацаш 50 процент ханна бокхагlа бола, цу вай юшаьча ханара нах ба. Царна яннай еррига тlема хало наш, хlаьта уж [illegible] lайша а lайшай. Цу тlа а белгалдоаккхарг да, Венгре хlанз бахача нахах кхо дакъа дича шин дакъа тlом сецачул тlехьагlа баьча нахах латташ хилар. Цу хьалашка машара тlехьарча болама ветерании лоархlам lалаьмате мах ба.

— Европа малхбузехьарча мехкашка латташ а США а цар союзникий Англеи Францеи а хьалхарча юкъага тlа латта ядерни средствий. Кхетадоа те шун мехка ба хача наха, цу средствашa а США Европе дlаннйсъа лаьрхlача американски ядерни ракеташа а мел кхерам тlаоттабу?

— Венгерски общественноста дикача дакъа хоа, американски ядерни ракеташ мел кхераме я. Тхона лаьа хоаш да, [illegible] социалистически мехкашта тlаераль духтихлар, цу даькъе Венгрена а тlехьа, тахан США хьалхарча юкъага тlа латта ядерни средствашa Малхбузен Европера НАТО [illegible] средствашa [illegible]

Сона хет, американски ракеташ, малхбузеена [illegible] цана йесса тактически а [illegible] стратегически [illegible] [illegible] Оаха хьаьа [illegible] хьал а доац Л. И. Брежнева ядерни герза [illegible] на дахара наи юкъера бар санна ишта тактически тара Европера арадахарах йола предложени.

(АПН).

lилмо—юрта боахамо

КОНТУРНИ ЛАЬТТА ЛЕЛАДАРАХ БОАЛА ПАЙДА

[illegible]

Анатолий [illegible]
[illegible]

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИ КОМИССЕШ ЧlОАГlЪЯРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакхехьарча» Нохч - Гlалгlай АССР Закона 23, 24, 26 статьяшка хьежжа окружной хоржамии комиссеш чlоагlйойла укх составех:

Сунженски районa № 139 йола Орджоникидзевски хоржамии округ.

Комиссе председатель

Иванова Нина Тимофеевна — просвещене, лакхерча школа, lилман учреждений болхлой профессиональни союза Сунженски районни организацегара.

Комиссе председатела заместитель

Тимофеев Владимир Владимирович — юрта боахама болхлой профессиональни союза Сунженски районни организацегара.

Комиссе секретарь:

Кардиальский Валентин Петрович — Сунженски районни коммунистически [illegible]

Комиссе членаш:

Азарова [illegible]

Демидова [illegible]

Костиева [illegible]

Кишов [illegible]

Куликова [illegible]

Татиев Руслан Михайлович — Ерригсоюзни Кагирхой Ленински Коммунистически Союза Сунженски районни организацегара.

Федюнин Александр Иванович — «Победа» яхача колхоза колхозхошкара.

Цороев lаьлий Махьмад — пачхахьалкхен учреждений болхлой профессиональни союза Сунженски районни организацегара.

Шамардина Марина Николаевна — Ерригсоюзни Кагирхой Ленински Коммунистически Союза Сунженски районни организацегара.

Шаповалова Галина Терентьевна — культура болхлой профессиональни союза Сунженски районни организацегара.

Ачхой-Мартановски районa № 80 йолча Бамутски хоржамии округ.

Комиссе председатель

Мержоева [illegible] — Ачхой-Мартановски районни коммунистически [illegible]

Комиссе председатела заместитель

Дзейтов [illegible]

Комиссе секретарь

Кониашева [illegible]

тановски районни организацегара.

Комиссе членаш

Заурбекова Саидат Сулумбековна — Ерригсоюзни Кагирхой Ленински Коммунистически Союза Ачхой-Мартановски районни организацегара.

Ажиев lалихан Джабраилович — «Бамутский» совхоза болхлошкарен гlулакхерча нахагарен.

Байсингуров Ахмед Ризванович — Ореховски юкъерча школа болхлой коллективагара.

Джимурзаева Сайхат Ахмедовна — «Орехинский» совхоза болхлошкарен гlулакхерча нахагарен.

Избиева Марьям Баудиновна — «Бамутский» совхоза болхлошкарен гlулакхерча нахагарен.

Модова Сони Саид - Ахмедовна — просвещене, лакхерча школа, lилман болхлой профессиональни союза Ачхой-Мартановски районни организацегара.

Сайдаева [illegible]

Устарханов [illegible]

Татаров [illegible]

Шахбиева [illegible]

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.
г. Грозный,
1982 шу, 15 ноябрь.

НОВ. З. К. БИИБОЛАТОВНА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам лучадуккхача шерашка болх барахи баьча дийнахьа дена 50 шу дизарца дувзаденнеи Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Биболатов** Заурбек Керимовича — РСФСР «Знание» яхача общества Нохч-Гlалгlай организаце правлене председатела заместителa.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.
г. Грозный,
1982 шу, 15 ноябрь.

1982 ШЕРАРА СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПРЕМЕ ЛАУРЕАТАШ

Татаре заслуженни мехкдаьттахо, «Татнефть» цӀе йолу производственни объединене «Лениногорскнефть» цӀе йолу мехкдаьттен гали лаьккхара управлене бригадир А. З. Галеев къахьегаме Ӏалашча те доккхий гӀуллакхаш кар... дуьлларах доккхий технико-экономически хьоккхамаш далара новкъостал деш йола чура торонаш лехарен царех пайда эцарен ларда тӀе лакха эффективности балхе аьлли халарах 1982 шера СССР Паччахьалкхен премина вы.

Анас Закарович керте латта бригада республике эгара хьалха йолаенна дукхача скважинашта гӀулакх де. ИтталгӀа пятилетке ала... совгӀа даьккхад ... эзар тонн совгӀа мехкдаьтта.

Цхьаьн скважинера дӀаяккхата болхлоцу удельни ...а уравлене кхьча бригадашкарчул кӀезигагӀа ба.

Производствана юкъейоьлла А. З. Галеева тӀехь итт раципредложене шера пхийтта эзар сом экономически эффект лу. Цуьнан инициативагӀа мехкдаьтта сборни пункт автоматизированни режимагӀа болх бе йолавелла.

СУРТА ТӀА: «Лениногорскнефть» цӀе йолу НГДУ-н кертера инженер Д. К. Шаповалов (юкъе латтарг) цхьана болх беш бола новкъостий бригадир А. З. Галеев (аьрдехьарвар) даьккъа ла вуьцаш ба.

Е. ЛОГВИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХӀара шу тӀехьагӀа хозагӀа хулаш йоагӀа арсий къаьна гороз Орел. Кердача кхинашка урагӀдаха дагӀа хӀанзара хоза цӀенош Царна юкъе ду Виктор Сергеевич Ефимцев керте латтача Орловски домостроительни комбината комплексни бригадо тьехзаьраш а.

ДикагӀйола бригада яха ... якхара «орловски непрерывка» яха гӀишлош ... метод эргаьккха ... кӀеззига къахьега дий... бригада. Метода ... звено — нах ... цӀенош «чаргаш тӀера доаргӀаше а» монтаж яр. Цо терο хулийт бригада гӀишлош хьалъяра графикаш хьалхаоьвла, керда объекташ караерзапра ха кхое.

Къахьегаме карагӀдаьиния доккхий гӀулакхаш бахьан долаш, гӀишлош хьалъяра прогрессивни методаш балха юкъе кхуьларах Виктор Сергеевич Ефимцевна сина 1982 шера СССР Паччахьалкхен преми.

СУРТА ТӀА: В. Ефимцев (аьттехьарвар) монтажник В. Поталин.

Л. ТУЧИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. СССР АМН ... [illegible] ... ваьккхой дӀа а хьехаш перадачаш яьн.

СУРТА ТӀА: ... СССР Паччахьалкхен премин екна болча СССР АМН ... [illegible]

А. МОРКОВКИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА ХОАМАШ

УКХ ДЕНОШКА АРАДАЬННАД

Укх деношка Нохч-ГӀалгӀай книжни издательствос кепатеха арадаьккхад массехк керда книжка.

Царех цаӀ да Л. И. Брежнева ладаь «ДагалоатгӀараш» яхар.

Из документальни повесть гӀалгӀай метта да яьккхай Котиев Султан Гире. Книжкана юкъедахад «Заводской гудокагӀа лийна вахар», «Дахье догахьа хилар» яха ков. Л. И. Брежнева дагадоагӀараш.

Книжка кагтта дох кашхурга республика книжни тиканьех кискашкен.

Иштта эрсий меттала кепатеха араьннай Павлов Алексей «ДоттагӀала тъъамаш» яхен Париуто Степана «Иштта тӀом бора гвардейцашя» яхен документальни повесташ а. Цар авторашта дуви Даймехка тӀом хиннача шерашка вай республике латтача тӀемахе цу тӀемашка денаш майрал гойташ лийтача вай мехкахохи.

С. ШАДИЕВ.

ДОТТАГӀАЛ ШЕРЛУШ ЛАТТ

Вайна хоаш да, Кавказе даха къаман йоайла барт-цхьоагӀо, доттагӀал, вошал долаш дахарглолча замах хьийгалга. Из лама вайна хьалтта исторически ханага диллача дукха ха яц — 63 шу. Цул а кӀезигагӀа ха я Керда Редант яха юрт йилла. Цхьабакъда. Кавказерча вежарий республикашкарча а кхьча социалистически мехкашкарча а доттагӀашна айхха бувзам болаш ба Кердача Редантерча шинна а школа дешархой.

Каст-каста тайн-тайнарча къамех бола доттагӀий вӀашагӀбеттаьу юртарча школашка. Иштта укх деношка вӀашагӀкхийттар Къулбаседа ХӀирии АССР столице г. Орджоникидзе № 37 йолча юкъерча школа дешархой Кердача Редантерча № 5 йолча юкъерча школа дешархоий.

Боккхача безамца дӀайихьар дешархоша а хьехархоша из доттагӀлен сайре.

ВӀашагӀкхиитта дешархоий хьехархоий шоайла тешаме хьоашал тесса, цхьаьца совгӀаташ дӀа-юха телаш безаме къаьстар. Школай викалаша диннар социалистически лхь деларва, дикагӀйола балха опыт новзара дедезараш.

И. БАРАХОЕВ.

Культурен вахари

«СТАЛИНГРАДСКАЯ БИТВА» ЯХА ГЕРГА ПАНОРАМА

Волгограде хьайийллай «Сталинградская битва» яха герга панорама. 120 метр дӀахьен 16 метр шерен дола цуй полотно специалисташа хетачох, живописи исторе эгара доккхагӀа да.

Советски Эскаро Сталинграда юххе котало яьккха 40 шу дизар белгалдоаккхаш хьалхеш латтача тӀема исторически мемориальни комплексах дӀакхьарстаде йиш йолна даккха хиннад панорамах. Панорама здании дотт Волгана йисте чаххбьйнача тӀема кхьча памятника — йохаьча тишача хьера уллув. Цул йиӀарга латт цу ханарча советски тӀема техника образецаш: танкаш, йоккхий топаш, «Катюшаш», натуральни боарамера тӀема самолетий моделаш.

Панорама хьалхапиха отта ду генерал-фельдмаршал фон Паулюс керте а волаш хиина кхо бӀаь эзар салтах латтта немецко-фашистски группировка, го баь чу а ерзаьв, 1943 шера 30 январе вай тӀема доаккхоша сона юкъе шибобенна бӀу юн даьккъй бекъара наступлени дьша ханча Сталинграде хиннача событе сурт. Хьахьекхад шарад Н. И. Чистяков керте латтача 21-ча эскара доаккхоши тӀом Сталинграда хьалхаккхаьчача хьалхарча дийнахьа дена тӀехьарча денга ... гроД юраен хиннача В. И. Чуйкова 62-ча эскара доакхоши вӀашагӀкхетар.

Гуш да тӀаьбаь ша а болаш доли Волга. Города къулбаседехьарча даькъ тӀа цӀеӀа чухийрни металлургически завода корпусаш, къулбехьа — Волгаш латта цох чуболхача цӀеной кварталаш, низкъа мара малхта дӀанараш чакх ца йоалийташ ба эгла мотха кӀур, тӀемаша да яь тӀара йоаш. Натурни фон (йохадьча цӀенех объемни макеташ, зӀаьдьаь тӀема техника, окопаш, окопи чура окопе чу буьзд пенкаш) бӀаргга хо а на дуни юкъалу полотно тӀа хьалхоьяхачуна.

Дукхьал дирача тӀема гокъера сурт гойта ца Ӏеш, панорама юхахьаш хаийметте Сталинградски тӀема къаьнеткъаьста эгара драматически гӀа йола эпизодаш а ала а бьшца цӀерэ вогаенш вола салте Пашикаха Михаил из дотае ташкана кӀалэних. Иок кхача тоно цхоп гарго хоидабьн провод бига а безла церташца вӀашагӀа а хетта воал цистахьа тон цхийтта салтсвзинг Путилов Матвей.

Искусства уникальни произведени я «Сталинградская битва» яха панорама. Из хьоийй хьалхе ... советски художникаш — баталисташ чубоагӀача М. Горьке цӀерагӀча студе живописий группо Цу исторически произведене тӀа шоаш болх ваьча хана цуи авторий хьажа а хьежай дайла а дайхад Сталинградски тӀема дукъ-дукъача этапашна дувзадена дола дукха документальни кинокадраши фотографеши, документаш а картош а. Доккха гӀо даьд церна тӀом сецанш тӀехьагӀарча хьалхарча шерашка тӀема дераш укхаза массаеъха а хиннача хана советски художникаша Сталинграде дийхкача натурни суртаща, этюдаша.

ӀалакӀамате чоалхане творчески ... хьалхар панорама хьалхаргӀа ... сюжети, композиционни решени ... ра дотаь. Цу тӀехьа доха тӀо вер царца тӀема дешанца ... ... А. И. Родимцева, М. С. Шумилова, А. И. Еременко дуйен шовзагӀа тӀема цу ... тара йоккхагӀа хиннача сраженина юкъе дакъа лаьцача хьибараш.

«Сталинградская битва» яха панорама тӀакхаш я шийна хьажа эгара хьалха бахкана нах.

Александр ЕВГЕНОВ,
АПН корреспондент.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ИЛЛЕЦА ДУВЗАДАЬ ВАХАР

Илли илар... Из да тамашийна хозача уйлай дуне, цудукха дерригга шийл вахар цуьца дувзаде, цуьна хетаде лаьрхӀа волча сага дог-уйла къаьстта цӀена, кхьа дикадар хилар лоии хила деза. ХӀана аьлча, алхха хозал, дега цӀена мара, кхьйола уйла товш а с лоии а вай боккъоца вола илланархо. Иштта, дог цӀена, шийл вахар музыкальни искусствана дувзадаь хьавоагӀаш ва Медов Хьадийса Алик.

Галашка баьхача Медоа тӀар дезала вӀалла даза а лацар шоай делаьхоех вай илланархо хург ма вий аьнна. ХӀаьта, Алик ше а вацар шийх из хург ма вий мотташ. Бакъда, хила дегӀар, сага шийна из тоъаш санна хеташ лехаш доза хӀама кӀаьд ца луш, дог из лаьккхаш цунга кхача гӀертаро кхоачашхулийт. Иштта хилар Алика вахарe а.

Илланарца уйла йоалаш вола кӀаьнк 1960 шера, шийл дийтта шу даьннача хана дешна вода Грознерча ремесленни училище. Ше хьальца никъ боккъоца дӀачаккхбоаккхаш оамал йолча Алика тӀехдика караерзаю слесарь-сантехника говзал. Из болх эӀамигача сага дего къоабалбацар, безацар ала йиш яц. ХӀана аьлча, СМУ-9, «Спецстрой» управленешка хьинаре къахьегарах цунна тийна совгӀаташ да. Дего къоабал ца беча балха толам башкха хала ма дий. Ийс шу гаргга йолча хана болх бу Медова Нохч-ГӀалгӀай гӀишлои управленена чуйоагӀача организацешка слесарь-сантехник волаш. Цу хана волалу из химикий культура Дворецa художественни самодеятельносте дакъа лаца. Цул совгӀа, белгалдаккха дезаш да, из 1966 шера Грознерча музыкальни училища сайрийчарча вокальни отделене деша этта хилар. ТӀаккха, болх, сайрийна дешар леладе кхы а халагӀа да аьнна хеталу. Бакъда, хала дале а Медов дика доархӀаву цу гӀулакхех. ХӀаьта а сентехника болх бита безаш хилар. Нохч-ГӀалгӀай радиокомитета солисташ эшаш хиларца дувзадена из хьох илланархо волаш болх бе. Иллеш кӀоаргга кхетаде хоаш волча, уж боьвоца шийл дог тӀара доалаш санна дӀаоалаш, тенор оалаш йола чӀоагӀа оал йолча эӀамигача сага говзал дуй музыкальни искусство саначар а цуьца дувладенна долча цердадарашка ладувгӀачар а. Радио болх беш волаш Медова дукхагӀа даькъе дӀаоалар советски композиторий иллеш, дукха чоалхане йоаца классически произведенеш: арееш, романсеш. Илланархочун говзал дийнача Нохч-ГӀалгӀай культура министерствас из музыкальни искусства боккъоца йолча кӀоаргӀаленашка кхачийта дагӀа дӀахо деша вохийт Ленинградерча консерваторе. Цига вокальни факультете дешаш волаш цуьна хьехаш хул Кирова цӀерагӀча опера а балета а театра солист хинна вола СССР халкъа артист К. Н. Лаптев.

Юххьанца низткъало хулар эӀамигача сага шийл гӀулакх кӀоаргга хоаш волча Лаптева классе деша. Репертуар алхха классически произведенеех латтар, тӀаккха, классически произведенеш къаьстта а терко еш, хӀана аьлча, эӀамига а гӀалат доацаш уж дӀалара дукха болх бе беза, уж шаьръе еза. КхоалагӀча курсага кхаччалца Ӏомаеш йола произведенеш шаьръеш, оаз тоаеш, цуй екар шийгагӀа хилийта гӀерташ къахьег Лаптева шийл дешархочуна.

— ХӀаьта, кхоалагӀча курсе мара сай дог раьза хургдолча тайпара классически произведени кхоачашъяйзар аз, — йоах Медова. — Ӏа санна са беррига дешархоша аз дӀалур дӀаэцаре, из дар-кх сона дола ираз, — оалар К. Н. Лаптева.

ХьатӀаккхоач практика хила еза ха. Практика дӀаяхьа вут кьона илланархо ше дешача консерваторена чуйоагӀача Римски-Корсакова цӀерагӀча музыкальни училище. Цига ше хьехаш хиннача вить дешархочох шиъ из дӀахьекхар шийл пачхаьхалкхен экзаменаш тӀа. ХӀаьта, пачхаьхалкхен комиссе цуй балха дика мах а бир, къаьстта комиссе председатела СССР халкъа артиста, Кирова цӀерагӀча операн балетен театра солиста О. Морозова а беш.

ХьатӀаккхоач дукхача хана дена сатийса ди, цунга кхача гӀерташ тӀатеӀла болх беш хийла наб йоацаш бийсаш дӀаккхьха ди. Из дар консерватори чакхьяьккхаря тешал деш дола диплом хьайийна ди. ХӀаьта, эгара чӀоагӀагӀа цуй дог хьоасташ хиннар дар! шийл республикера ше деша хьожаваьча наьха шийх беина тешам боя п ца беш дика дешаш консерватори чакх я яьнха цирна дувлоадаха йиш хилар.

ХӀанз пхелагӀа шу мара дац Медов Хьадийса Алик Нохч-ГӀалгӀай республикански музыкальни училище вокальни отделене хьехархо вола, бакъда, из дукха ха еце а, цуьна карагӀдаьннад шийл илланархочун говзал кӀоаргга йолга а, из говзал шийл дешархошта дӀалла ховредолаш волга а хьокха. Цун эгара хьалхара выпускник Исраилов ИбрахӀам таханарча дийнахьа болх беш ва Советское яхача юртарча музыкальни школа директор волаш. ХӀана дика дешаш хьабоагӀа Медова хьехаш бола Мусхабов Нарудин, Ановли Валерий, кхыбараш. Цар дика дешар — хьехархочун балха толам. Белгалдаккха деза, шийл хьехархочун болх барал совгӀа, Медова эрригача вокальни отделене классни кулгалхо хилар, хӀаьта из еттача декхарех дац. Из бӀарглакха безаш хул отделене дешархой дешара тӀакхерга, идейно-политически кхетам балара болх вӀаштӀехьбаккхарга, культурно-массови мероприятеш чакхьяхарга, кхыдарашка.

— ХӀаьта а йоах — Медова, — эгара керттера лар да, хӀара занятни чакхьяьлча дешархошта керладар дешарех ал, царна пайдана чакхьялар-их са урок аьнна хьехархочо шийга, шийл дагахьа ала йиш хилар.

ХӀара урокагӀа водаш из шийга ала йиш хилийта гӀерт къона хьехархо-илланархо.

С. АРЧАКОВ.

ЯК-42 ИЙСЛАГӀА РЕКОРД

Дунен даьккъашта юкъерча авиационни федераце дунен керда рекорд чӀоагӀъяьй — юххьанца дена хьалархӀача ийслагӀа, Як-42 яхача 120 моттиг йолча советски пассажирски реактивни самолето оттаяь.

...Массехк бутт хьалхагӀа Шереметьево яхача подмосковни аэропорте торжественно дайнар Як-42 Москве юхагӀаьчаяр из Ӏо ца хоаш Москва — Хабаровск маршрутагӀа яхачул тӀехьагӀа 6144 километра 820 метр никъ а баь, цу класса самолеташта дунен рекорд а оттаяь.

Кема командир вар Советски Союза турпал, СССР заслуженни летчик-испытатель Василий Мухин.

— Кертерлар ... аьлча, — ... дуне ... ... латт, вай Як-42 ... экспериментальни а йоацаш, ... рейсий хиларах. ... ... цунга гӀа ... оборудовани оттаьяр оаха машина тӀа, совнагӀа доагор хьаийцадацар. Доацца аьлча, массазарча рейсагӀа долхаш санна дахар. Иштта мара йовза йиш йолаш яцар самолета резервни торонаш. БелгалаьΙча пунктошта юкъерча вӀашагӀа болча наьхьагӀа йистал дайнер. 10 000 — 11 400 метр ... ... Цо йола режимаш а хоржаш. Из шин хьалийта 17 ... мара доагор ... ... санна гӀорта ... температура Цельсе минус 71 градус яр. Антарктиде санна! Цо а новкъарле йинар рекорд оттарa.

1850 километр дӀахьача юкъерча наьхьашка лелаш Як-42. Москва — Хабаровск дехачул тӀехьагӀа гучаьлар юкъ-юкъерча аэродромашка кхы тӀа а доагор чу из дотташ ... наьхьагӀа аха йиш хилар, тоьал дукха доагор ... ... деш.

... ... чухьарча ... ... наьхьашка ... керда ... ... деррига ... ... мара дац. Цу бахьан дукха йоацача хана Як-42 самолета ... ... Цул совгӀа, цу самолеташа дунен бархӀ рекорд яьккхай хьаи... ... ... тӀехьа дилача. Царех вархӀ рекорд оттаьча дакъа лаьцад СССР Пачхаьалкхен преме лауреата летчика-испытатела Олег Полудос Цунна да дена.

— Иштта ... Як-42 ... ... Як-42 ... ... Франце, ... Афганистан ... ... Як-42 ...

Берис БЫЧКОВ
(АПН).

ДИКА ЛЕР ЮТА БУВЗАМАШ

Ди тӀехьа товташ, хозача ... ... Грознай, ... [illegible]

... ... литературни произведени ... ... Иштта, Н. Островски «Гроза» яха ... ... Катерина ... ... А. К. Тарасова ... ... Дукха ... ... «Отцы и дети» ... ...

Цу тайпара кинотеатраш ... ...

Р. ДУДНИКОВА,
хьехархо.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 НОЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаь».
8.40 — «Мехка ... журналаш».
9.15 — «ЙоралӀ ... хила, ца бьлабӀ». Художественни фильм.
11.10 — Производственни гимнастика.
11.10 — «Кердадараш».
11.30 — «Кердадараш».
11.50 — Документальни фильмаш.
15.25 — М. Равель. «Болеро».
15.45 — «... ... ...».
16.30 — «Шахматий школа».
17.00 — «Катирвой адресаш».
18.00 — Милиционни ... ...
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Ракетни эскарен артиллерен Дена СССР Оборона Министра, Стратегически лоарвӀам болча ракетни эскарий главнокомандующе эскар инарала В. Ф. Толубко выступлени.
19.30 — «Кхачаннлвш ...» яха художественни фильм.
21.00 — «Хаь».
21.35 — «Салтий ...». Фильм 3-гӀа. «Машинаш ... ...». Телевизионни документальни фильм.
22.35 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ӀуйранагӀа гимнастика.
8.15 — Ӏилман-популярни фильм.
8.35, 9.35 — Физика, 6 класс.
9.05, 13.05 — Испански мотт.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически ... бахара.
10.35, 11.35 — Физика, 9 класс.
11.05 — «Вай беро».
12.05 — А. С. Пушкин. «Евгений Онегин», 8 класс.
12.35 — Зоологи, 7 класс.
13.30 — А. С. Грибоедов. «Горе от ума».
14.15 — «Яина дӀаьхина экспедици». Субтитраша йола художественни фильм, 1-ра сери.
15.20 — «Кердадараш».
15.05 — «Сунженски района ... делалча фермашка ... ...».
15.20 — «Полка командир». Фильм.
15.30 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀолла».
16.30 — Нохч-ГӀалгӀайчене агропромышленни комплекс ... проблемех (доачий меттала).
19.20 — Грозненски ... ... заводий продукце дикалача ассортиментах.
20.00 — «Бийса дахьала хилла шеп, бераш».
20.10 — «... ...».
20.30 — «Шоана ...» (гӀалгӀай меттала).

21.00 — «Хаь».
21.35 — Художественни фильм.

19 НОЯБРЬ

I ПРОГРАММА
РАКЕТНИ ЭСКАРИИ АРТИЛЛЕРЕИ ДИ

8.00 — «Хаь».
8.45 — «ГӀадиала гӀулакх ... ...». Художественни фильм.
10.15 — Дешаргой артиллере маршала К. П. Казакова ... ...
11.00 — М. ... «Йовлла ...».
11.25 — «Кердадараш».
11.30 — «Кердадараш».
14.00 — «...» яха документальни фильма премьера.
15.15 — «Эрсий ...».
15.45 — «Эрсий эшараш». Эфира программа.
16.15 — Заводашка балх болаш ... Шерпова цӀерагӀча Москверски ... комбинате бригадашка ... вӀашагӀбоалларах.
16.30 — «... ...» яхача документальни фильма премьера.
17.30 — Фаьлг болча ... «Гура гӀажаш» яха мультипликационни фильм.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — СССР ... 60 шу ... «Барт ... ...» Литовски ССР. Литва КП ЦК хьалхарча секретара П. П. Гришкявичуса выступлени.
21.00 — «Хаь».
21.35 — Спортивни программа. Чаккхьалча — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ӀуйранагӀа гимнастика.
8.15 — Ӏилман-популярни фильм.
8.35, 9.35 — Географи, 5 класс.
9.05, 12.35 — Англиски мотт.
10.05 — ПТУ дешархошта. Юкъера биологи.
10.35, 11.35 — Географи, 5 класс.
12.05 — Истори, 7 класс.
13.05 — СССР ... ... Пачхьалкхен Академически ансамбла концерт.
13.30 — Литовски телевидене программа.
15.20 — «Кердадараш».
16.35 — «ХӀара ... — ... ...».
17.05 — Кинофурнал.
17.15 — Кхачам программа — ... «Пледоносцо» шера ... ...
... — «...».
... — «Нохч-ГӀалгӀайн ...».
... — ... СССР ...
21.00 — «Хаь».
21.35 — Художественни фильм.

РАДИО

18 НОЯБРЬ

6.40 — «Керайолча ... ...» ... [illegible]
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
... [illegible]

... — «Нохч-ГӀалгӀай ...».
... — ... композиторий ...

19 НОЯБРЬ

6.40 — «... ...» ... [illegible]

Хаоттам

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделаш: ... — 2-65-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 2-64-75; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 3-15-57, заместителя редактора — 2-80-07, ответственного секретаря — ...; ... промышленности и транспорта — 2-65-01, сельского хозяйства — 9-24-06, культуры — 2-64-75, писем — 9-24-07, корректорская — ...

Газет арадувл шинаре, ерам, шоаттен денощка.

«Грозненский рабочий» издательствон типографи. Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92.